

divided into quantitative and qualitative factors and provided a general description of the factors, which characterizes the mechanism of forming the labor potential of the enterprise. Characterized detailed component the structure of the labor potential of the enterprise, which consists of intellectual and professional, demographic and social, cultural and biological, economic and motivational component. It is established that the development of each of the listed components of the labor potential of the enterprise depends on the personal qualities of the employees as well as from the corresponding attention given to it by the relevant services of the management system of labor potential. The main elements of the labor potential of the employees of the enterprise are presented and their general characteristics are given. The most widely used methods of formation of labor potential of domestic production enterprises are established. It is proved that the Ukrainian enterprises and state need to use the experience of companies in Japan, USA and the countries of the European Union regarding the formation of labor potential.

Key words: *potential, labor potential of the enterprise, structure of the labor potential of the enterprise, components of labor potential.*

Надійшла до редакції 15.11.2018

DOI : 10.33274/2079-4762-2018-44-2-87-95

УДК 316:42: 658.012

Котковський В. С.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
Кривий Ріг, Україна,
e-mail: kotkovskyy@donnuet.edu.ua

Гузенко О. П.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: reginaguzenko2015@gmail.com

**ОСУЧАСНЕННЯ ОЦІНКИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ
МІЖ ІННОВАЦІЙНИМ СЕГМЕНТОМ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ТА РІВНЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ**

UDC 316:42: 658.012

Kotkovskyy V. S.,
PhD in Economic sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Krivyi Rih, Ukraine,
e-mail: kotkovskyy@donnuet.edu.ua

Guzenko O. P.,
PhD in Economic sciences,
Associate Professor

Donetsk Law Institute
of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine,
Krivyi Rih, Ukraine
e-mail: reginaguzenko2015@gmail.com

**EVALUATION OF INTERACTION ASSESSMENT BETWEEN HUMAN CAPACITY
INNOVATIVE SEGMENT AND ENTERPRISES ECONOMIC SECURITY LEVEL**

Мета. *Метою статті виступає оцінка взаємозв'язку між інноваційним сегментом людського потенціалу та рівнем економічної безпеки підприємства, поглиблення сутнісної характеристики понятійних категорій цього процесу та розробка інтегрального показника його оцінювання для розширення інформаційного ресурсу, який здатен сприяти управлінському рішенню у сфері зниження загроз в життєдіяльності підприємства.*

© В. С. Котковський, О. П. Гузенко, 2018

Методи. Стаття підготовлена із застосуванням загальних і спеціальних методів наукового дослідження економічних процесів, зокрема системного, ресурсного, інноваційного, доходного підходів, методів порівняння, групування, деталізації, узагальнення, типологізації тощо.

Результати. У розвинених країнах світу визначальне місце посідають цілі й пріоритети людського розвитку, оскільки саме людський чинник є визначальним для посилення інноваційної та креативної складових національного зростання. У статті надано авторську позицію щодо сутнісної характеристики понятійних категорій «інноваційний сегмент людського потенціалу» та «оцінювання інновації в економічній безпеці», досліджено наявність взаємозв'язку між інноваційним сегментом людського потенціалу та рівнем економічної безпеки підприємства, запропоновано інтегральний показник оцінки економічної безпеки підприємства на базі критерію реінвестування немобільних активів. Зазначений критерій має на меті підвищити якісний рівень інформаційного ресурсу у сфері прийняття управлінських рішень, які націлені на зміцнення економічної безпеки підприємств у майбутньому. На основі дослідження взаємозв'язку між інноваційним сегментом людського потенціалу та рівнем економічної безпеки підприємства обґрунтовано доцільність проведення його оцінювання із урахуванням кваліфікованого рівня людського потенціалу, здатного приймати виважені рішення у сфері зниження економічних загроз у життєдіяльності підприємства в майбутньому.

Ключові слова: інновація, людський потенціал, економічна безпека, економічні загрози, підприємницький сектор, інноваційний критерій, модель, процес оцінювання, алгоритм оцінювання, інтегральний показник, індикатор оцінювання, немобільні активи.

Постановка проблеми. Людський потенціал відіграє значну роль в діяльності підприємницького сектору України, оскільки забезпечує головну мету його функціонування, а саме отримання прибутку. Безумовно, в сучасних умовах господарювання представники підприємницького сектору потерпають від різних негативних факторів впливу, які мають макроекономічний та мікроекономічний зміст. Враховуючи зазначене, актуалізується проблема економічної безпеки вітчизняних підприємств незалежно від сфери їх функціонування. З метою формування власної позиції в підприємницькому середовищі, визначаючи рівень конкурентоспроможності, вищий менеджмент підприємств зобов'язаний постійно вирішувати проблеми, які пов'язані перш за все зі створенням належних умов для праці творчих, креативних та професійних представників колективу. Мається на увазі актив колективу, котрий здатен забезпечувати у разі потреби вирішення питань економічних загроз та займатися розробкою ефективної системи управління. У більшості випадків, враховуючи сучасний стан економіки країни, менеджери обирають класичний управлінський процес, що включає суб'єкт та об'єкт управління. Проте в існуючих реаліях такий підхід має підлягати осучасненню як з теоретичної, так і прикладної позиції.

На теперішній час в країні формування і використання людського потенціалу знаходиться під впливом таких несприятливих факторів, як: відсутність дієвої законодавчої платформи для формування інноваційного розвитку людського потенціалу; нестача власних коштів підприємств для впровадження інноваційної політики управління людським потенціалом; обмаль досвіду використання людського потенціалу підприємств в умовах інноваційного середовища.

Ми вважаємо, перш за все, що осучаснення має відбуватися в теоретичному розрізі, з позиції поглиблення досліджень у сфері людського потенціалу підприємств та його взаємозв'язку з циклом зниження рівня негативних факторів впливу на майбутній розвиток. Такий підхід обумовлено також взаємозв'язком економічної безпеки підприємств та інноваціями, котрі можуть адаптувати лише професійні працівники. Зазначене підкреслює актуальність поставленої проблеми та окреслює напрямки і завдання дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чисельні наукові праці, присвячені людському потенціалу та економічній безпеці підприємств, підкреслюють актуальність обраного напрямку дослідження. У контексті людського потенціалу доцільно звернути увагу на праці таких науковців, як М. Г. Акулов [1], А. Калина, А. Катвицьки [2], О. А. Грішнова [3], С. М. Злупко, Й. І. Радецький, М. М. Мартиняк [4], Л. А. Пашко [5], Е. М. Лібанова,

О. В. Макарова, І. О. Курило [6], О. В. Стефанишин [7], Л. В. Шаульська, Я. Л. Полянська, М. А. Кримова, О. Ф. Новікова, О. І. Амоша [8] та інші. Вчені висвітлюють різні аспекти формування й використання людського потенціалу, звертають увагу на його поведінку в умовах участі у інноваційних циклах, проте обмежено досліджують вплив його на рівень економічної безпеки підприємств, що в сучасних реаліях знижує якісні параметри управління підприємством взагалі.

Варто також звернутися до наукових монографічних досліджень, котрі присвячено економічній безпеці макроекономічного та мікроекономічного рівня. Серед вчених, які переймалися цією тематикою дослідження, варто відмітити О. А. Кириченка, В. Г. Алькема, В. С. Сідака, С. М. Лаптева, В. І. Терехова, О. Захарова [9], Т. Г. Васильківа [10], М. І. Флейчука [11], В. І. Франчука [12], В. С. Пономаренко, С. В. Кавуна [13], О. М. Ляшенко, Ю. С. Погорелову, В. Л. Безбожного [14], Т. Г. Васильців, В. І. Волошина, О. Р. Бойкевича, В. В. Каркавчука [15], М. М. Єрмошенко, К. С. Горячеву [16] та інших. Віддаючи належне науковій і практичній значущості праць провідних учених, слід зазначити, що в сучасній науковій літературі й практиці недостатньо досліджено важливі питання формування системи економічної безпеки підприємств з позиції участі людського потенціалу, котрий має стати платформою для адаптації заходів щодо зниження рівня економічних загроз їх розвитку.

Метою статті виступає оцінка взаємозв'язку між інноваційним сегментом людського потенціалу та рівнем економічної безпеки підприємства, поглиблення сутнісної характеристики понятійних категорій цього процесу та розробка інтегрального показника його оцінювання для розширення інформаційного ресурсу, який здатен сприяти управлінському рішення у сфері зниження загроз в життєдіяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційний сегмент людського потенціалу відіграє важливу роль у формуванні рівня економічної безпеки підприємств. Тільки рішення щодо оновлення управлінських важелів, котрі забезпечують просування інноваційних ідей в людський потенціал, надають можливість своєчасно передбачити недоліки в управлінні, які пов'язанні з протіканням виробничого циклу та циклу адміністративного ведення справ на підприємстві. Питання інновацій в людський потенціал не втрачає своєї актуальності протягом багатьох періодів розвитку підприємницького сектору країни. Проте у сукупності з проблемами економічної безпеки підприємств людський потенціал розглядається науковцями досить обмежено. У більшості випадків наукові дослідження окреслюють проблему, котра підлягає вирішенню без глобалізації її та розповсюдження на більш важливі сфери впливу.

Ми вважаємо, що сучасне підприємство має володіти інструментами оцінювання й управління зазначеними процесами у сукупності. Така теза пояснюється наступним: з одного боку, інноваційні важелі управління людським потенціалом передбачають обов'язкові зміни в підходах до його формування й використання, а з іншого — людський потенціал в період адаптації інноваційних регуляторів розвитку підприємств має змінювати зміст своїх функціональних обов'язків. Проте більшість підприємств не враховує, яким чином інноваційні зміни впливають на рівень економічної безпеки. Безумовно, постає проблема визначення й оцінювання інноваційного підходу до управління людським потенціалом з моменту зародження новачки до її фактичного впровадження. На нашу думку, інноваційний сегмент людського потенціалу має охоплювати весь спектр управлінської системи на підприємстві. Такий підхід обґрунтовується тим, що окрема ланка людського потенціалу підприємства забезпечує виконання функціональних обов'язків економічної безпеки на підприємстві, отже, виникає нагальна потреба в розширенні змісту інноваційного підходу, який має адаптуватися в людський потенціал всього підприємства.

Вважаємо, що вивчення поставленої проблеми має спиратися, перш за все, на теоретичний аспект дослідження. У нашому випадку варто звернутися до питання поглиблення дослідження в межах понятійного апарату, який бере участь в оцінюванні взаємозв'язку між людським потенціалом та економічною безпекою. На нашу думку, ін-

новація в людський потенціал має розглядатися із урахуванням визначеної для неї сфери впливу. Наше дослідження присвячено знаходженню тих інноваційних сегментів, які здатні зміцнити рівень економічної безпеки підприємства за рахунок зміни та удосконалення людського потенціалу сектору економічної безпеки на підприємстві.

Отже, при вирішенні поставленої проблеми з позиції понятійного апарату пропонується визначення ряду категорій, а саме: інноваційний сегмент людського потенціалу та оцінка інновації в економічній безпеці. Зазначені категорії, ми вважаємо, розширять можливості менеджерів економічної безпеки на підприємстві з позиції поняття самого змісту виконаних функціональних дій.

Зокрема, С. А. Скиба у своїй праці [17] пропонує визначати людський потенціал як «...здатність, можливість, необхідність людей працювати в умовах модернізації процесів економіки, що базується на інформаційних та інтелектуальних технологіях». Науковець вважає, що активізувати використання людського потенціалу можна шляхом ефективного управління розвитком людського капіталу, для чого необхідно в першу чергу забезпечити об'єктивність і надійність оцінювання розвитку людського потенціалу та створити систему якісного моніторингу наявного рівня і можливостей його розвитку. В свою чергу О. В. Білецький [18] звертає увагу на те, що уявлення про «людський потенціал» стало формуватися в період пізньої індустріалізації з появою високотехнологічних виробництв, що вимагають фахівців високої кваліфікації. Такий підхід сформувався в умовах дефіциту фахівців високої кваліфікації, появи свободи вибору у кваліфікованих працівників місця своєї трудової діяльності. Він означає: розуміння необхідності інвестицій у зростання людського потенціалу; спеціальні дії з утримання «цінного» працівника на тривалий час. Отже, науковець пов'язує процеси формування людського потенціалу з інвестиціями, які базуються на певних інноваційних ідеях.

У своїй праці Ю. Г. Левченко [19] звертає увагу на інноваційний потенціал підприємства, розкриваючи при цьому складові управлінського блоку, серед яких помітне місце відводить саме управлінню персоналом, управлінню знаннями працівників та управлінню інтелектуальним капіталом. Науковець пропонує під «управлінням» розуміти, чи ефективно здійснюється свідомий цілеспрямований вплив з боку керівництва на персонал з метою спрямувати його дії у потрібному напрямку та отримати бажані результати. На його думку, ефективно управління персоналом стимулює появу нових знань, які в свою чергу перетворюються в інтелектуальний капітал.

Враховуючи існуючі дослідження, ми пропонуємо трактувати понятійну категорію «інноваційний сегмент людського потенціалу» як спосіб адаптації інноваційної ідеї до складу функціональних обов'язків осіб, які визначають у сукупності людський потенціал підприємства. Такий підхід, на нашу думку, надасть можливість більш предметно окреслити результат інноваційних змін на підприємстві.

Наступним елементом вивчення виступає запропонована категорія «оцінювання інновації в економічній безпеці». На нашу думку, доцільність її визначення витікає, з одного боку, відповідно до обраного предмету дослідження, а з іншого — процес оцінювання рівня економічної безпеки підприємства не може відбуватися без втручання осіб, які визначають його людський потенціал. Ми пропонуємо трактувати це поняття як процес розрахунку та обґрунтування впливу інноваційного сегменту на рівень економічної безпеки підприємства. Безумовно, оцінюванню має передувати підготовчий етап, котрий здатен забезпечити ті представники людського потенціалу підприємства, які пов'язані з виконанням функціональних обов'язків у сфері економічної безпеки. При цьому одним із ключових завдань на підготовчому етапі має стати вибір тих критеріїв оцінювання, які, на думку вищого менеджменту підприємства, є найбільш вразливими з позиції бізнесових інтересів. Ми вважаємо, що найбільш дієвою системою оцінювання має стати набір фінансово-економічних критеріїв, що торкаються ресурсного потенціалу як з позиції формування, так і з позиції раціонального використання.

Постає питання: чим має відрізнятися пакет загальних критеріїв оцінювання фінансового стану підприємств від пакету критеріїв, які включено до оцінювання рівня

економічної безпеки. Ми вважаємо, що вирішення цієї проблеми лежить в площині розробки інтегрального критерію, який здатен комплексно оцінити реальний стан речей на підприємстві. Разом з тим фахівцям служби економічної безпеки на підприємстві варто визначити, який елемент економічної безпеки підлягає вивченню. Найбільш дієвий спосіб, на нашу думку, має витікати із загальної мети функціонування підприємства незалежно від форми власності. Мається на увазі отримання прибутку, отже, фахівцям служби економічної безпеки на підприємстві перш за все варто звернутися до фінансової складової. Водночас постає питання рівня професіоналізму, креативності, творчості тих осіб, які виступають часткою людського потенціалу підприємства та мають забезпечити виконання процесу оцінювання. Отже, з'являється необхідність в появі інноваційного сегменту, який, з одного боку, оновлює функціональні обов'язки фахівців служби безпеки, а з іншого має передбачити новацію у вигляді розробки інструменту оцінювання.

Ми вважаємо, що в основу інструментарію оцінювання економічної безпеки підприємств варто включити категорію «необільні активи», котрі в балансі підприємства наведені необоротними активами. До складу необоротних активів у більшій питомій вазі включено основні засоби підприємства. Від рівня їх спрацювання, своєчасного оновлення залежить якість випуску продукції та продуктивність праці людського потенціалу.

На думку авторів, для оцінювання рівня економічної безпеки підприємства варто скористатися інтегральним показником. На наш погляд, в основу цього показника варто покласти шестифакторну модель, котра спирається на сукупність тих фінансових критеріїв, які розкривають взаємозв'язок результативності діяльності підприємства з позиції різних ресурсних показників. За результатами проведених досліджень пропонується такий алгоритм розрахунку:

$$In(ек.б.) = Kp.(н.ак.) = K(м.ак.) \times K(обр.моб.ак.) \times П(н.ак.) \times R(Q) \times P(нр.) \times R(н.ак.) \rightarrow max, \quad (1)$$

де $In(ек.б.)$ — інтегральний показник оцінювання економічної безпеки підприємства; $Kp.(н.ак.)$ — коефіцієнт реінвестування немобільних активів; $K(м.ак.)$ — коефіцієнт мобільності активів; $K(обр.моб.ак.)$ — коефіцієнт оборотності мобільних активів; $П(н.ак.)$ — період окупності немобільних активів; $R(Q)$ — рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком; $P(нр.)$ — коефіцієнт реінвестування немобільних активів; $R(н.ак.)$ — коефіцієнт рентабельності немобільних активів.

Алгоритм визначення кожного індикатора оцінювання, який включено до інтегрального показника оцінки економічної безпеки підприємства, наведено нижче:

$$In(ек.б.) \rightarrow [(M(ак.) \div H(ак.)) \times ((Ч(в.р.) \div M(ак.)) \times (H(ак.) \div Ч(нр.)) \times (Ч(нр.) \div Ч(в.р.)) \times (P(нр.) \div Ч(нр.)) \times (Ч(нр.) \div H(ак.))] = P(нр.) \div H(ак.) \rightarrow max, \quad (2)$$

де $M(ак.)$ — мобільні активи; $H(ак.)$ — немобільні активи; $Ч(в.р.)$ — чиста виручка від реалізації продукції; $Ч(нр.)$ — чистий прибуток; $P(нр.)$ — реінвестований прибуток.

В цілому модель оцінювання економічної безпеки підприємств може мати наступний вид:

$$M(ек.б.) \rightarrow In(ек.б.) \rightarrow Kp.(н.ак.) \rightarrow max. \quad (3)$$

Переконані, що за результатами запропонованої моделі оцінювання економічної безпеки підприємств, в основу якої покладено рекомендований інтегральний показник реінвестування немобільних активів, може бути позитивний вплив на процеси прийняття управлінських рішень фахівцями служби економічної безпеки. До складу переваг авторської моделі варто віднести:

— доволі розширене інформаційне поле, яке характеризує пріоритетні напрямки економічної діяльності підприємства;

— звернення уваги саме на немобільні активи, котрі у своєму складі мають значну питому вагу основних засобів, без яких протікання виробничих та адміністративних циклів на підприємстві практично неможливе (ефективне та раціональне використання немобільних активів майже на 70 % забезпечує успішне функціонування підприємства і, як наслідок, підвищує рівень захищеності економічної безпеки);

— залучення в авторській моделі реінвестованого прибутку свідчить про доцільність постійного оновлення немобільних активів за рахунок частки чистого прибутку, що забезпечить підвищення якісних параметрів випуску продукції та досягнення безперервності у виробництві продукції.

Запропонований інтегральний показник оцінювання економічної безпеки підприємств виступає критерієм максимізації, що сприятиме покращенню політики відтворення основних засобів, які є складовою немобільних активів.

Одночасно, ми вважаємо, постає питання впровадження цього критерію оцінювання у практичну діяльність підприємства, тобто виникає ситуація, коли провідну роль відіграє людський потенціал, а саме та його частка, яка наведена фахівцями служби економічної безпеки підприємства. Від її фаховості, творчості та креативності залежить якість формування інформаційного потоку, котрий буде покладено в основу прийняття рішення щодо зміцнення економічної безпеки підприємства в майбутньому.

Висновки. Враховуючи вищевикладене, можна зробити низку висновків. По-перше, процес оцінювання взаємозв'язку між інноваційним сегментом людського потенціалу та рівнем економічної безпеки підприємства потребує постійного вдосконалення з огляду на реалії, викликані ринковою економікою. По-друге, досягнути результативності в зниженні економічних загроз розвитку сучасного підприємства неможливо без удосконалення понятійного апарату цього процесу, а саме категорій «інноваційний сегмент людського потенціалу» (спосіб адаптації інноваційної ідеї до складу функціональних обов'язків осіб, які визначають у сукупності людський потенціал підприємства) та «оцінювання інновації в економічній безпеці» (процес розрахунку й обґрунтування впливу інноваційного сегменту на рівень економічної безпеки підприємства). По-третє, фахівцям служби економічної безпеки підприємств потрібно постійно проводити оцінювання економічної безпеки, що сприятиме прийняттю більш дієвих рішень. З цією метою варто скористатися інтегральним показником оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства, який визначається на базі критерію реінвестування немобільних активів. По-четверте, проведення оцінювання економічної безпеки підприємства має відбуватися фахівцями профільного відділу, котрі є представниками людського потенціалу, мають відповідний кваліфікаційний рівень та здатні прийняти виважене рішення у сфері зниження економічних загроз у життєдіяльності підприємства в майбутньому.

Наступним напрямком дослідження має бути адаптація запропонованого інноваційного підходу до оцінювання економічної безпеки підприємств в умовах регульованої ринкової економіки.

Список літератури/References

1. Акулов М. Г., Драбаніч А. В., Євась Т. В. Економіка праці і соціально-трудова відносина : [навч. посіб.]. К. : Центр учбової літератури, 2012. — 328 с.
Akulov, M. H., Drabanich, A. V., Yevas, T. V. (2012). *Ekonomika pratsi i sotsialno-trudovi vidnosyny* [Economics of Labor and Social-Labor Relations]. Kyiv, Tsentr uchbovoi literatury Publ., 328 p.
2. Калина А., Катвицький А. Ринок праці. К. : Знання, 2010. — 207 с.
Kalyna, A., Katvytskyi, A. (2010). *Rynok pratsi* [Labor market]. Kyiv, Znannia Publ., 207 p.
3. Грішнова О. А. Людський розвиток : [навч. посіб.]. К. : КНЕУ, 2006. — 308 с.
Hrishnova, O. A. (2006). *Liudskiy rozvytok* [Human development]. Kyiv, KNEU Publ., 308 p.
4. Злупко С. М., Радецький Й. І. Людський потенціал, зайнятість і соціальний захист населення в Україні : [навч. посіб.] / ред.: М. М. Мартиняк ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Л. : Вид. ЛНУ, 2001. 192 с.

Zlupko, S. M., Radetskyi, Y. I. (2001). *Liudskiyi potentsial, zainiatist i sotsialnyi zakhyst naseleennia v Ukraini* [Human potential, employment and social protection of the population in Ukraine]. Lviv, LNU Publ., 192 p.

5. Пашко Л. А. Людські ресурси у сфері державного управління: теоретико-методологічні засади оцінювання : [монографія]. К. : Вид-во НАДУ, 2005. 236 с.

Pashko, L. A. (2005). *Liudski resursy u sferi derzhavnoho upravlinnia: teoretyko-metodolohichni zasady otsiniuvannia: monohrafiia* [Human Resources in Public Administration: Theoretical and Methodological Principles of Evaluation]. Kyiv, NADU Publ., 236 p.

6. Лібанова Е. М., Макарова О. В., Курило І. О. та ін. Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки : [колективна монографія] / за ред. Е. М. Лібанової. К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2012. 320 с.

Libanova, E. M., Makarova, O. V., Kurylo, I. O. (2012). *Liudskiyi rozvytok v Ukraini: sotsialni ta demohrafichni chynnyky modernizatsii natsionalnoi ekonomiky* [Human development in Ukraine: social and demographic factors of modernization of the national economy]. Kyiv, Institute of Demography and Social Studies them. M. V. Ptukhi of the National Academy of Sciences of Ukraine Publ., 320 p.

7. Стефанишин О. В. Людський потенціал економіки України : [монографія]. Львів : Видавничий центр ЛНУ, 2006. 315 с.

Stefanyshyn, O. V. (2006). *Liudskiyi potentsial ekonomiky Ukrainy: monohrafiia* [Human potential of the Ukrainian economy]. Lviv, LNU Publ., 315 p.

8. Шаульська Л. В., Полянська, Я. Л., Кримова М. А., Новікова О. Ф., Амоша О. І. та ін. Управління людським та соціальним розвитком у регіонах України : [колектив. монографія]. Донецьк, 2010. 564 с.

Shaulska, L. V., Polianska, Ya. L., Krymova, M. A., Novikova, O. F., Amosha, O. I. (2010). *Upravlinnia liudskym ta sotsialnym rozvytkom v rehionakh Ukrainy* [Management of human and social development in the regions of Ukraine]. Donetsk, 564 p.

9. Кириченко О. А., Алькема В. Г., Сідак В. С., Лаптев С. М. та інші. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання : [монографія]. К. : Крок, 2008. 423 с.

Kyrychenko, O. A. Alkema, V. H., Sidak, V. S., Laptiev, S. M., Terekhov, V. I., Zakharov, O. A. (2008). *Problemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu subiektiv hospodariuvannia* [Problems of management of economic safety of economic entities]. Kyiv, Krok Publ., 423 p.

10. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : [монографія]. Львів : Арал, 2008. 386 с.

Vasylytsiv T. H. (2008). *Ekonomichna bezpeka pidpriemnytstva Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmu zmitsnennia* [Economic Security of Ukraine's Entrepreneurship: Strategy and Strengthening Mechanisms]. Lviv, Aral Publ., 386 p.

11. Флейчук М. І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації : [монографія]. Львів : Арал, 2008. 660 с.

Fleichuk, M. I. (2008). *Lehalizatsiia ekonomiky ta protydiia koruptsii u systemi ekonomichnoi bezpeky: teoretychni osnovy ta stratehichni priorytety v umovakh hlobalizatsii* [Legalization of the economy and counteracting corruption in the system of economic security: the theoretical foundations and strategic priorities in the conditions of globalization]. Lviv, Aral Publ., 660 p.

12. Франчук В. І. Корпоративна безпека: теоретичні засади : [монографія]. Львів : Каменяр, 2009. 172 с.

Franchuk, V. I. (2009). *Korporatyvna bezpeka: teoretychni zasady* [Corporate security: theoretical foundations]. Lviv, Kameniar Publ., 172 p.

13. Пономаренко В. С., Кавун С. В. Концептуальні основи економічної безпеки : [монографія]. Х. : ХНЕУ, 2008. 256 с.

Ponomarenko, V. S. Kavun, S. V. (2008). *Kontseptualni osnovy ekonomichnoi bezpeky* [Conceptual foundations of economic security]. Kharkiv : KhNEU Publ., 256 p.

14. Ляшенко О. М., Погорелов Ю. С., Безбожний В. Л. та ін. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : [монографія] : у 3 т. Т. 1 / за заг. ред. Г. В. Козаченко. Луганськ : Елтон-2, 2010. 282 с.

Liashenko, O. M., Pohorelov, Yu. S., Bezbozhnyi, V. L. & oth. (2010). *Systema ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo* [System of economic security: state, region, enterprise]. Lugansk, Elton Publ., 282 p.

15. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : [монографія] / [за ред. Т. Г. Васильціва]. Львів : ЛКА, 2012. — 386 с.

Vasylytsiv, T. H., Voloshyn, V. I., Boykevych, O. R., Karkavchuk, V. V. (2012). *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriyemstv Ukrayiny: stratehiya ta mekhanizmy zabezpechennya* [Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and mechanisms of support]. Lviv, LKA Publ., 386 p.

16. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : [наукова монографія]. К. : Нац. акад. упр., 2010. 232 с.

Yermoshenko, M. M., Horyacheva, K. S. (2010). *Finansova skladova ekonomichnoyi bezpeky: derzhava i pidpriyemstvo* [Financial Component of Economic Security: State and Enterprise]. Kyiv, Nats. akad. upr. Publ., 232 p.

17. Скиба С. А. Роль людського потенціалу в креативній економіці // Економіка і регіон. 2014. № 6 (49). С. 15–20.

Skyba, S. A. (2014). *Rol lyudskoho potentsialu v kreatyvnyi ekonomitsi* [The Role of Human Potential in a Creative Economy]. *Ekonomika i rehion* [Economy and region], no. 6 (49), pp. 15–20.

18. Білецький О. В. Інноваційні підходи до управління розвитком національного людського капіталу // Соціально-трудова відносина: теорія та практика. 2013. № 1. С. 187–193.

Biletskyu O. V. (2013). *Innovatsiyni pidkhody do upravlinnya rozvytkom natsionalnoho lyudskoho kapitalu* [Innovative Approaches to the Management of the Development of the National Human Capital]. *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka* [Social-Labor Relations: Theory and Practice], no. 1, pp. 187–193.

19. Левченко Ю. Г. Сутність та складові інноваційного потенціалу підприємства // Наукові праці НУХТ. 2012. № 43. С. 57–61.

Levchenko, Yu. H. (2012). *Sutnist ta skladovi innovatsiynoho potentsialu pidpriyemstva* [The essence and components of the innovation potential of the enterprise]. *Naukovi pratsi NUKhT* [Scientific works of NUKhT], no. 43, pp. 57–61.

Цель. Целью статьи выступает оценка взаимосвязи между инновационным сегментом человеческого потенциала и уровнем экономической безопасности предприятия, углубление сущностной характеристики понятийных категорий данного процесса и разработка интегрального показателя его оценки для расширения информационного ресурса, который способен содействовать управленческому решению в сфере снижения угроз в жизнедеятельности предприятия.

Методы. Статья подготовлена с использованием общих и специальных методов научного исследования экономических процессов, в частности системного, ресурсного, инновационного, доходного подходов, методов сравнения, группировки, детализации, обобщения, типологизации и др.

Результаты. В развитых странах мира определяющее место занимают цели и приоритеты человеческого развития, поскольку именно человеческий фактор является определяющим для усиления инновационной и креативной составляющей национального роста. В статье дана авторская позиция сущностной характеристики понятийных категорий «инновационный сегмент человеческого потенциала» и «оценивание инновации в экономической безопасности», исследованы наличие взаимосвязи между инновационным сегментом человеческого потенциала и уровнем экономической безопасности предприятия, предложен

интегральный показатель оценки экономической безопасности предприятия на базе критерия реинвестирования немобильных активов. Указанный критерий имеет целью повысить качественный уровень информационного ресурса в сфере принятия управленческих решений, которые нацелены на укрепление экономической безопасности предприятий в будущем. На основе исследования взаимосвязи между инновационным сегментом человеческого потенциала и уровнем экономической безопасности предприятия обоснована целесообразность проведения его оценивания с учетом квалифицированного уровня человеческого потенциала, способного принимать взвешенные решения в сфере снижения экономических угроз в жизнедеятельности предприятия в будущем.

Ключевые слова: инновация, человеческий потенциал, экономическая безопасность, экономические угрозы, предпринимательский сектор, инновационный критерий, модель, процесс оценивания, алгоритм оценки, интегральный показатель, индикатор оценки, немобильные активы.

Objective. The purpose of the article is to assess the relationship between the innovative segment of human potential and enterprise economic security level, deepening the essential characteristic of the conceptual categories of this process, and development of an integral indicator of its evaluation for the expansion of information resources that can support a managerial decision in the area of reducing the threats to the life of the enterprise.

Methods. The article has been developed with the appliance of general and special methods of scientific research of economic processes, including system, resource, innovation, income approaches, methods of comparison, grouping, detailing, generalization, typology, etc.

Results. In the developed world, the goals and priorities of human development are central to the human development, as it is the human factor that determines the enhancement of the innovative and creative components of national growth. The article presents the author's position on the essential characteristic of the conceptual categories «innovative segment of human potential» and «evaluation of innovation in economic security»; the relationship between the innovative segment of human potential and the level of economic security of the enterprise is investigated; an integral index of the economic security of the enterprise is proposed based on the criterion reinvestment of non-mobile assets. The specified criterion aims to raise the qualitative level of information resource in the field of making management decisions that are aimed at strengthening the economic security of enterprises in the future. Based on the study of the relationship between the innovation segment of human potential and the level of economic security of the enterprise justified its evaluation, taking into account the qualified level of human potential, able to make informed decisions in the area of reducing economic threats to the life of the enterprise in the future.

Key words: innovation, human potential, economic security, economic threats, the business sector, innovation criterion, model, evaluation process, evaluation algorithm, integral index, evaluation indicator, non-mobile assets.

Надійшла до редакції 30.11.2018